
О ИДЕЈАМА И КЊИГАМА ON IDEAS AND BOOKS

Др Милан Радовановић, дипл. историчар
Београд

Друштвена историја у фокусу XLII

Herwig, Henriette; Stuhlfauth-Trabert, Mara (Hrsg.),
Alter(n) in der Populärkultur, transcript Verlag, Bielefeld 2022, 318 S.

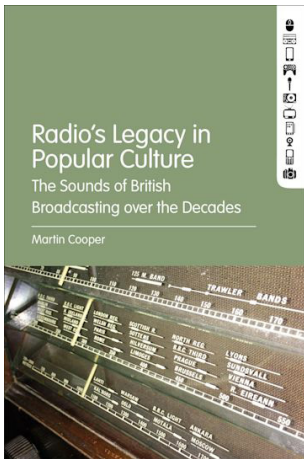
Старење није тема која се нужно везује за популарну културу, по дефиницији опседнуту идејама виталности, динамичности, иновативности, агилности и константног померања граница. Са друге стране, управо медијски садржаји који чине централни део популарне културе представљају необично захвалан истраживачки оквир за анализу процеса старења, различитих стереотипа који га прате и нових начина на који се треће доба концептуализује у савременом свету. У зборнику чији су уредници Хенријета Хервиг, редовни професор и шеф катедре за Историју новије немачке књижевности, Универзитета „Хајнрих Хајне“ у Диселдорфу (Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf) и Мара Шулфаут-Траберт, предавач на истој катедри, објављено је укупно четрнаест прилога посвећених интеракцији популарне културе и различитих аспеката процеса старења. Зборник, поред увода, чине четири веће целине, посвећене начину на који је тема старења обрађена у филмским остварењима, на телевизији, у стриповима, односно књижевности и друштвеним играма. Објављени радови тичу се различитих тема, од начина на који филмска индустрија приступа деменцији и сенилности, преко старости у научној фантастици, па

све до старосне дискриминације као утемељења за различите предрасуде.

Steinhauer, Jason, *History, disrupted: How social media and the World Wide Web Have Changed the Past*, Palgrave Macmillan, Cham 2022, 160 p.

Интернет на свеобухватан начин обликује свет у коме живимо. Друштвене мреже, популарни сајтови и различити онлајн сервиси постали су део свакодневице у мери која им дозвољава да утичу на начин на који перципирамо прошлост. Јавна сфера постала је засићена једнаком количином историјских чињеница и дезинформација, директно доводећи у питање све оно што знамо или смо мислили да знамо о сопственој прошлости и историји као науци. Монографија Џејсона Стајнхауера, сарадника центра Вилсон (The Wilson Center) у Вашингтону и вишег научног сарадника Института за истраживање спољне политике (Foreign Policy Research Institute) у Филаделфији, прва је публикација посвећена начину на који је интернет изменио историју као дисциплину и наша сазнања о прошлости. Уз увод, ову публикацију чини укупно осам поглавља и закључак. Аутор настоји да пронађе одговоре на фундаментална питања која се тичу природе развоја историјске науке у сфери интернета; утицаја јавности на развој историје и редефинисање постојећих сазнања о прошлости; носталгије у дигиталној сфери; виралне природе расправа о прошлости; визуализације прошлости на интернету; начину на који се о прошлости извештава; наративима о прошлости и улози вештачке интелигенције у даљем развоју историјских истраживања. Коначно, закључак је посвећен перспективама у даљем развоју историје.

Cooper, Martin, *Radio's Legacy in Popular Culture: The Sounds of British Broadcasting over the Decades*, Bloomsbury Academic, New York 2022, 247 p.

Радио је заузео сасвим специфично место не само у медијској, већ у популарној и култури уопште, чим се први сигнал појавио у етру. О прилозима који су емитовани писани су критички текстови. Програм је строго оцењиван, уз детаљно преиспитивање свега што су слушаоци били у прилици да чују. Овај је обичај допринео стварању својеврсне симбиозе радијског програма и других форми уметности, односно културе, која се затим даље развијала и која још увек постоји. Монографија Мартина Купера, предавача при одељењу за новинарство и медије, Универзитета Хадерсфилд (Department of Journalism & Media at the University of Huddersfield), представља својеврсну мета-студију. Аутор се не фокусира на сам радијски програм, већ место које је овај програм, посредством писане речи, филмова и музике, заузео у ширем контексту културе и уметности Велике Британије. Анализира дела књижевника, режисера, продуцентата и текстописаца, настојећи да на свеобухватан начин прикаже начин на који су радио и чин слушања радија, у претходних стотину година, интерпретирани у популарној култури. Књигу чине увод, закључак и укупно девет поглавља, у којима је дат хронолошки преглед развоја радијског програма у претходних сто година. Свако је поглавље посвећено питању које је доминирало одређеним периодом емитовања радијског програма и његовом интеракцијом са популарном културом - почецима програма и стварању навике слушања, улози коју је радио играо у Другом светском рату, стварању специјализованог програма намењеног ужем кругу слушалаца, појави радио ди-џеја и коначни прелазак радија у други план, услед доминације визуелних медија.

Vom Umgang mit Fake News, Lüge und Verschwörung: interdisziplinäre Perspektiven, Nomos, Baden-Baden 2022, 178 S.

Политичким и медијским пејзажом XXI века доминирају „лажне вести“. Мада се чини да је овај феномен у највећој мери условљен успоном друштвених мрежа, његова је позадина далеко комплекснија, а утицај много свеобухватнији него што се уопште може претпоставити. Показало се да су друштво XXI века, у много већој мери од чињеница, обликовале управо „лажне вести“. Стручњаци из области политичких наука, новинарства, лингвистике, комуникологије, филозофије и теологије, кроз дванаест радова, колико је објављено у овом зборнику, разматрају историјску позадину „лажних вести“ и ширење теорија завере као вероватно најпогубнију последицу њихове свеprisутности у савременим свету. Аутори се феноменом „лажних вести“ баве у контексту начина на који перципирамо свет средњег века, борбе против антисемитске пропаганде у нацистичкој Немачкој, идеолошке хомогенизације друштва Источне Немачке, хибридних ратова, наставе на високошколским установама, лингвистичке анализе теорија завере, улоге коју лаж игра у савременој политици, контрадикторности положаја „лажних вести“ у дискурсу о слободи говора и моралне одговорности коју са собом повлачи њихова инструментализација.

Schachtner, Christina, Global Age, Migration und Medien: transnationales Leben gestalten, transcript Verlag, Bielefeld 2022, 291 S.

Кристина Шахтер, професор медијских наука и комуникологије на Универзитету у Клагенфурту (Alpen-Adria-Universität Klagenfurt), овом монографијом настоји да одговори на питање како појединци осмишљавају свој живот и дефинишу идентитет после учешћа у процесу миграције који их води

преко државних граница. На основу разговора које је водила са мигрантима у Аустрији и Немачкој, ауторка оцењује потенцијал миграција да из корена промене друштво. Подаци сакупљени током теренског рада допуњени су анализом медијског садржаја који се баве мигрантима и миграцијама, односно анализом начина на који се приказују у музици, позоришту и филму. Кристина Шахтер при томе користи методолошке оквире којима се служе социологија, психологија, медијске и науке о култури. Монографију чини укупно седам целина, посвећених прегледу релевантних истраживања и дискурсу у области транснационалних миграција, почетном и завршном тачком процеса, факторима који покрећу транснационалне миграције, медијском сликом миграната, начином на који учесници у миграцијама перципирају сами себе и миграцијама као силом која покреће развој друштва.